EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 21. 2. 2023
COM(2023) 101 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Vykonávanie nariadenia (EÚ) č. 1379/2013 o spoločnej organizácii trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry

OBSAH

1. ÚVOD 1

2. VYKONÁVANIE NARIADENIA O SOT A PRÍNOS K DOSIAHNUTIU CIEĽOV SRP 3

2.1. Profesijné organizácie 3

2.1.1. Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP 3

2.1.2. Pravidlá zriaďovania OV, ZOV, MOO a nadnárodných profesijných organizácií (NPO), ciele a opatrenia 4

2.1.3. Uznávanie OV/MOO/NPO 5

2.1.4. Rozšírenie pravidiel 7

2.1.5. Plány produkcie a uvádzania na trh 8

2.1.6. Stabilizácia trhov 9

2.2. Obchodné normy 9

Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP a stanovovanie a plnenie obchodných noriem 9

2.3. Informácie pre spotrebiteľov 11

2.3.1. Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP 11

2.3.2. Povinné informácie 12

2.3.3. Predkladanie správ o environmentálnej značke 13

2.3.4. Ďalšie dobrovoľné informácie 14

2.4. Pravidlá hospodárskej súťaže 15

Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP a vylúčenia z pravidiel hospodárskej súťaže 15

2.5. Získavanie informácií o trhoch 15

3. ZÁVER 16

PRÍLOHY 19

Príloha 1 – Právne základy 19

Príloha 2 – Verejná konzultácia 20

1. ÚVOD

Spoločná organizácia trhov (SOT) s produktmi rybolovu a akvakultúry (PRA) existuje od roku 1970. Ide o najstarší pilier spoločnej rybárskej politiky (SRP), ktorej je popri ochranných a finančných opatreniach neoddeliteľnou súčasťou.

SOT podlieha nariadeniu (EÚ) č. 1379/2013 o spoločnej organizácii trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry[1] (ďalej len „nariadenie o SOT“) a nariadeniu (EÚ) č. 1380/2013 o spoločnej rybárskej politike[2] (ďalej len „nariadenie o SRP“), konkrétne jeho článku 35.

SOT bola spolu so SRP v roku 2013 zreformovaná a jej cieľom je dosiahnuť ciele SRP. Súčasťou reformy bol celý rad zásadných zmien pre členské štáty a odvetvie rybolovu a akvakultúry, najmä posilnenie úlohy organizácií výrobcov (OV) zlepšením postavenia prevádzkovateľov a novou intervenčnou logikou, čím sa ukončili minulé intervenčné mechanizmy, v rámci ktorých sa z verejných finančných prostriedkov podporovalo trvalé stiahnutie produktov rybolovu z ľudskej spotreby alebo ich zničenie.

SOT zahŕňa päť oblastí činnosti:

- profesijné organizácie: OV, ich združenia (ZOV) a medziodvetvové organizácie (MOO),
- spoločné obchodné normy: stanovujú sa nimi jednotné charakteristiky produktov rybolovu predávaných v EÚ bez ohľadu na ich pôvod a pomáhajú zabezpečiť transparentný vnútorný trh, ktorý dodáva vysokokvalitné produkty,
- informácie pre spotrebiteľov: povinné informácie dopĺňajúce všeobecné označovanie potravín, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom[3], a rámec dobrovoľných informácií v snahe priviesť spotrebiteľov k udržateľným spotrebiteľským návykom,
- pravidlá hospodárskej súťaže: za určitých podmienok sú povolené výnimky z ich uplatňovania a
- získavanie informácií o trhoch: zhromažďovanie, spracúvanie a šírenie ekonomických informácií o trhoch s PRA s cieľom podporiť stratégie zainteresovaných strán a tvorbu politík.

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1379/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej organizácii trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1184/2006 a (ES) č. 1224/2009 a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 104/2000 (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 1).

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 22).

[3] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004 (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 18).

Európsky námorný a rybársky fond[4] (ENRF) a Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond[5] (ENRAF) podporujú vykonávanie trhovej politiky EÚ v oblasti PRA.

Nariadenie o SOT sa zmenilo[6] trikrát:

- prvý raz v roku 2013 s cieľom dočasne oslobodiť produkty ponúkané na maloobchodný predaj konečnému spotrebiteľovi na Mayotte od určitých povinností označovania v dôsledku toho, že Mayotte sa od roku 2014 stalo najvzdialenejším regiónom[7],

- druhý raz v roku 2015 s cieľom zosúladiť minimálne ochranné referenčné veľkosti s minimálnymi veľkosťami pri uvádzaní na trh[8] a

- naposledy[9] v roku 2020 s cieľom začleniť krízové opatrenia v reakcii na narušenia trhu vyvolané krízou COVID-19; tieto opatrenia plnili rovnaké účely po vypuknutí útočnej vojny Ruska proti Ukrajine.

V tejto správe je opísané vykonávanie a výsledky nariadenia o SOT v súlade s jeho článkom 48. Zachováva sa v nej štruktúra nariadenia o SOT. V jednotlivých oddieloch sa venuje týmto aspektom:

- zhodnotenie vykonávania ustanovení o SOT a ich prínos k dosiahnutiu cieľov SRP,

- hlavné úspechy, najmä tie, ktoré sú výsledkom reformy,

- výzvy a nedostatky pri vykonávaní nariadenia a

- oblasti na zlepšenie podľa súčasného právneho rámca alebo mimo neho, v ktorých iné (aktuálnejšie) nástroje, napr. Európska zelená dohoda alebo stratégia Z farmy na stôl, dokážu účinnejšie alebo komplementárnejšie riešiť ciele SOT.

---

4 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 z 15. mája 2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1255/2011 (Ú. v. EÚ L 149, 20.5.2014, s. 1).

5 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1139 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/1004 (Ú. v. EÚ L 247, 13.7.2021, s. 1).

6 Pozri prílohu 1.

7 Nariadenie Rady (EÚ) č. 1385/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 850/98 a (ES) č. 1224/2009 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, (EÚ) č. 1379/2013 a (EÚ) č. 1380/2013 z dôvodu zmeny štatútu Mayotte vo vzťahu k Európskej únii (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 86).

8 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/812 z 20. mája 2015, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 850/98, (ES) č. 2187/2005, (ES) č. 1967/2006, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 254/2002, (ES) č. 2347/2002 a (ES) č. 1224/2009 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1379/2013 a (EÚ) č. 1380/2013, pokiaľ ide o povinnosť vylodiť úlovky a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1434/98 (Ú. v. EÚ L 133, 29.5.2015, s. 1).

9 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/560 z 23. apríla 2020, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 508/2014 a (EÚ) č. 1379/2013, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na zmiernenie následkov výskytu ochorenia COVID-19 v odvetví rybolovu a akvakultúry (Ú. v. EÚ L 130, 24.4.2020, s. 11).

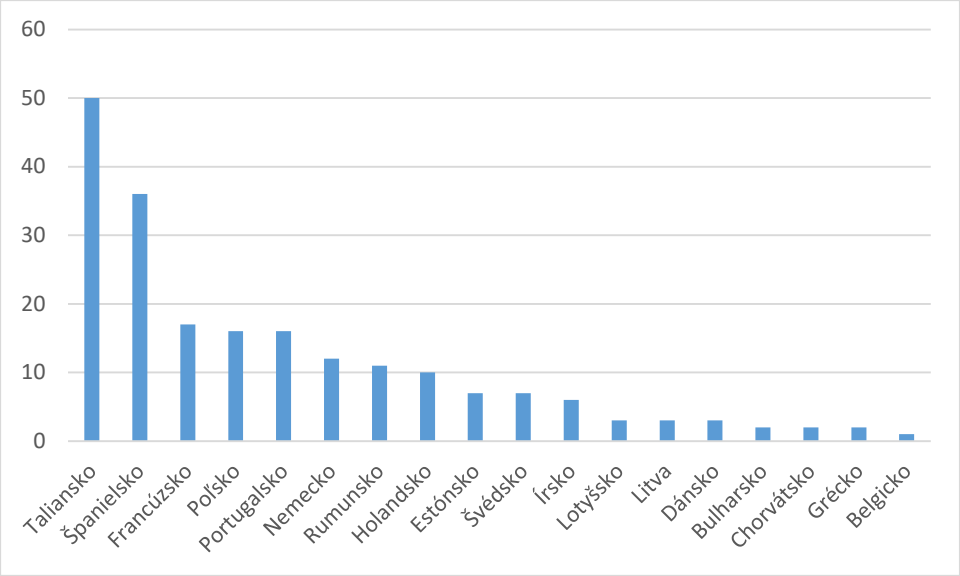
2. VYKONÁVANIE NARIADENIA O SOT A PRÍNOS K DOSIAHNUTIU CIEĽOV SRP

2.1. Profesijné organizácie[10]

2.1.1. Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP

OV majú v dôsledku ich formálneho uznania povinnosti týkajúce sa plnenia cieľov SRP. Z plnenia týchto povinností vyplýva privilegovaný prístup k finančnej podpore a možnosť využívať výnimku z pravidiel hospodárskej súťaže podľa podmienok nariadenia o SOT. Toto sa netýka rôznych iných druhov kolektívnych organizácií výrobcov[11] v EÚ na miestnej, vnútroštátnej alebo nadnárodnej úrovni.

Obrázok 1 – Počet OV na členský štát

OV tak tvoria základ odvetvia rybolovu a v menšej (no čoraz vyššej) miere odvetvia akvakultúry. OV podporujú každodenné riadenie SRP a umožňujú jej kolektívne vykonávanie na úrovni výrobcov. To sa dosahuje tým, že od každej OV sa vyžaduje, aby vypracovala a vykonávala plány produkcie a uvádzania na trh (PPU). V nariadení o SOT sa konkrétne stanovuje, že účelom týchto plánov je pomôcť dosiahnuť ciele pridelené SOT v článku 35 nariadenia o SRP a všetky ciele, ktoré boli pridelené OV nariadením o SOT (článok 7 nariadenia o SOT). Preto majú OV právomoc kolektívne riadiť činnosti svojich členov pod prísnou podmienkou, že dodržiavajú povinnosti týkajúce sa ochrany. Tieto organizácie prispievajú k potravinovej bezpečnosti tým, že zabezpečujú dostupnosť a udržateľnosť širokej škály morských plodov. OV tým plnia verejnoprospešné poslanie a zároveň optimalizujú trhové príležitosti svojich členov.

[10] V novembri 2022 existovalo 204 OV (163 v oblasti rybolovu a 41 v oblasti akvakultúry) v 18 členských štátoch, 9 ZOV (v oblasti rybolovu) v 7 členských štátoch a 7 MOO v 6 členských štátoch.

[11] Napr. *prudhommies* (Francúzsko), *cofradías* (Španielsko).

Táto kľúčová úloha OV pri prispievaní k dosahovaniu cieľov SRP prinútila Európsku komisiu, aby pracovala na podpore zriaďovania, konsolidácie a financovania OV v celej EÚ, najmä v členských štátoch, v ktorých prvovýroba zostala značne rozptýlená (akvakultúra, maloobjemový rybolov). Výrazná prítomnosť OV je rozhodujúcim faktorom prežitia a prosperity pobrežných komunít a posilnenia váhy prvovýrobcov vo vzťahu k spracovateľskému priemyslu alebo maloobchodníkom. V tejto súvislosti bolo kľúčovou úlohou vypracovanie národných programov ENR(A)F.

2.1.2. Pravidlá zriaďovania OV, ZOV, MOO a nadnárodných profesijných organizácií (NPO), ciele a opatrenia

Zainteresované strany EÚ uviedli[12], že nástroje sprístupnené OV podľa nariadenia o SOT, a najmä PPU, sú riadne prispôsobené tomu, aby im pomohli plniť ich ciele, a to konkrétne lepšie organizovať štruktúrovanie dodávok rýb v snahe zlepšiť príjmy rybárov a poľnohospodárov a vykonávať SRP v praxi. Výrobcovia však poukázali na nedostatočnú konzistentnosť medzi vnútroštátnymi orgánmi, pokiaľ ide o úroveň podpory, a to najmä finančnej. Dôsledkom toho sú značné medzery v rozvoji a vo fungovaní OV naprieč členskými štátmi a výzvy pri zabezpečovaní rovnakých podmienok.

V snahe znížiť tieto rozdiely sa Komisia neustále snažila informovať a zvyšovať povedomie s cieľom sprevádzať všetkých, ktorí sa podieľajú na vykonávaní tohto inovačného nástroja (t. j. PPU). Toto úsilie sa začalo podrobným posúdením a odporúčaniami týkajúcimi sa národných programov ENRF. Komisia následne zostala trvalo k dispozícii na objasnenie pojmov, odstránenie nejasností a uľahčenie výmeny osvedčených postupov. Treba však uznať, že proces vypracovania, vykonávania a monitorovania prebieha medzi vnútroštátnymi orgánmi a ich OV, pretože v konečnom dôsledku sú to tieto subjekty, ktoré rozhodujú o obsahu a úrovni podpory na vypracovanie a vykonávanie PPU, na čo majú najlepšie predpoklady. Prirodzeným výsledkom toho je určitý stupeň nerovnomernosti medzi krajinami.

V prípade niektorých kategórií výrobcov (najmä poľnohospodárov a drobných pobrežných rybárov) je fungovanie OV naďalej výzvou. Výrobcovia v odvetví akvakultúry uznávajú, že revízia nariadenia o SOT pomohla poskytnúť vhodnejší právny rámec pre OV v oblasti akvakultúry. Propagačné a komunikačné opatrenia pod vedením OV v oblasti akvakultúry boli mimoriadne úspešné. V EÚ je však počet OV v oblasti akvakultúry stále obmedzený, čiže pri zoskupovaní dodávok nie sú úplne úspešní, čo by im mohlo pomôcť čeliť vysokej štrukturálnej koncentrácii maloobchodu. Propagácia prínosov zriaďovania OV medzi výrobcami v odvetví akvakultúry je jedným z opatrení v rámci strategických usmernení EÚ pre udržateľnejšiu a konkurencieschopnejšiu akvakultúru v EÚ na roky 2021 – 2030[13] uverejnených v roku 2021.

V správach Európskeho parlamentu sa takisto požadovalo lepšie štruktúrovanie odvetvia maloobjemového rybolovu[14] a akvakultúry[15] a rozvoj MOO.

---

[12] Odporúčanie Poradnej rady pre trhy týkajúce sa fungovania SOT, marec 2022.

[13] SWD(2021) 102 final z 12. mája 2021, pracovný dokument útvarov Komisie s názvom *Strategic guidelines for a more sustainable and competitive EU aquaculture for the period 2021 to 2030* (Strategické usmernenia pre udržateľnejšiu a konkurencieschopnejšiu akvakultúru v EÚ na obdobie 2021 až 2030).

[14] Správa o optimalizácii hodnotového reťazca v odvetví rybárstva EÚ [2017/2119(INI)] (spravodajkyňa: Clara Eugenia Aguilera García, S&D/Španielsko).

Výrobcovia v odvetví maloobjemového pobrežného rybolovu uvádzajú, že nie vždy dostávajú primeranú administratívnu a/alebo finančnú podporu na zriadenie a prevádzku OV. Takisto uvádzajú, že členské štáty pri stanovovaní kritérií uznávania dostatočne nezohľadňujú ich špecifiká (napr. dostatočná ekonomická aktivita v príslušnej oblasti[16]). Komisia v medziach svojej úlohy v tomto procese pracuje najmä na uľahčení dialógu a porozumenia medzi stranami, konkrétne na objasnení pojmov a regulačných aspektov. Zdá sa, že tento prístup je účinný a pomáha uľahčiť proces uznávania OV drobných pobrežných rybárov[17]. Ďalším obmedzením je, že nižšie rozpätia zisku a obmedzené administratívne zdroje drobných pobrežných rybárov oslabujú finančnú životaschopnosť ich OV a ich kapacitu na riešenie právnych a administratívnych požiadaviek spojených so zriadením či s prevádzkou OV. Možnosť, aby sa výrobcovia v odvetví maloobjemového rybolovu stali členmi existujúcej OV, výsledkom čoho je zmiešaná OV (pozostávajúca z drobných a stredných až veľkých rybárov), takisto nie je riešením, pretože sa ňou nie vždy riešia osobitné potreby výrobcov v odvetví maloobjemového pobrežného rybolovu.

Skúsenosti s MOO, v ktorých sa združujú zástupcovia z celého dodávateľského reťazca (produkcia, spracovanie a maloobchod), sú len obmedzené, keďže v tomto sektore sotva existujú. Najmä počas krízy COVID-19 sa ukázalo, že dobre fungujúce MOO sú cenným nástrojom na posilnenie riadneho fungovania hodnotového reťazca a kolektívne zmiernenie vplyvu na jeho jednotlivé články.

Možnosť uznať NPO považuje odvetvie aj vnútroštátne orgány za relevantnú. Za nadnárodné však boli formálne uznané len štyri OV. V rámci pilotného projektu[18] uskutočneného v roku 2020 vyšlo najavo, že neexistencia osobitných právnych ustanovení v praxi spôsobuje určité ťažkosti pri uznávaní, ako aj fungovaní týchto organizácií. Financovanie týchto nadnárodných organizácií je kľúčovým problémom, keďže neexistuje žiadny formálny mechanizmus na spoločné využívanie alebo organizovanie finančnej podpory nadnárodnej organizácie medzi dvoma alebo viacerými členskými štátmi. Komisia poskytla členským štátom usmernenia[19] s cieľom objasniť existujúce možnosti a zorganizovať spoluprácu v záujme financovania takýchto organizácií.

2.1.3. Uznávanie OV/MOO/NPO

Po nadobudnutí účinnosti reformovanej SOT Komisia poskytla usmernenia[20] týkajúce sa postupu uznávania s cieľom pomôcť členským štátom, ako aj odvetviu pri tomto procese.

---

15 Správa *o vytváraní udržateľného a konkurencieschopného európskeho odvetvia akvakultúry: súčasný stav a budúce výzvy* [2017/2118(INI)] (spravodajca: Carlos Iturgaiz, EĽS/Španielsko).

16 Článok 14 ods. 1 písm. b) nariadenia o SOT.

17 Napríklad uznanie OV Irish Islands Marine Resource Organisation (Írsko) v roku 2021 a uznanie OV Organisation de producteurs du Levant (Francúzsko) v roku 2019.

18 *EU platform for fishery and aquaculture producer organisations* (Platforma EÚ pre organizácie výrobcov v odvetví rybolovu a akvakultúry).

19 List expertnej skupiny pre trhy a obchod s produktmi rybolovu a akvakultúry o nadnárodných organizáciách, január 2021.

20 SWD(2016) 113 final z 1. apríla 2016, pracovný dokument útvarov Komisie, *Guidance document on the implementation of Chapter II "Professional Organisations" of Regulation (EU) No 1379/2013 establishing a common organisation of the markets in fishery and aquaculture products* [Usmerňovací dokument týkajúci

V snahe zabezpečiť dodržiavanie pravidiel SOT Komisia zároveň požiadala všetky členské štáty, aby vykonávali kontroly svojich uznaných organizácií, a pokúsila sa harmonizovať frekvenciu týchto kontrol vo všetkých členských štátoch.

a) Horizontálne kontroly dodržiavania pravidiel a zistené problémy

V článku 18 nariadenia o SOT sa od členských štátov vyžaduje, aby v pravidelných intervaloch overovali, či OV a MOO dodržiavajú pravidlá ich uznania. Článok 20 nariadenia o SOT umožňuje Komisii vykonávať kontroly. Komisia sa preto v roku 2016 všetkých dotknutých členských štátov opýtala, či boli vykonané kontroly na overenie dodržiavania pravidiel SOT zo strany OV a MOO a aký bol výsledok týchto kontrol. Súbežne s týmito kontrolami alebo na základe nich Komisia začala tri postupy v rámci projektu EU Pilot a jeden postup v prípade nesplnenia povinnosti s cieľom riešiť zistené problémy nedodržiavania pravidiel. V jednom prípade vykonala kontroly na mieste týkajúce sa uznania OV samotná Komisia.

V niektorých prípadoch kombinácia kontrol vykonaných Komisiou a kontrol vykonaných členskými štátmi viedla k odňatiu uznania OV, napríklad keď sa ukázalo, že niektoré OV neboli dostatočne ekonomicky aktívne, ako sa vyžaduje v nariadení o SOT. Vyskytli sa aj prípady, keď vnútroštátne orgány požadovali od určitých OV, aby zmenili svoje stanovy, pravidlá alebo vlastnícku štruktúru tak, aby boli v súlade s nariadením o SOT. Niektoré členské štáty navyše uverejnili vnútroštátne usmernenia, a to najmä pokiaľ ide o kritériá uznávania OV alebo monitorovanie uznaných OV.

Hlavné problémy identifikované ako nedostatky pri vnútroštátnych kontrolách OV sú uvedené ďalej v texte.

- Plnenie podmienky plurality členov: Niektoré členské štáty podrobne neoverovali vlastnícku štruktúru OV, a najmä konečných vlastníkov ich členov. Niektoré členské štáty sa domnievali, že netreba kontrolovať, či je táto pluralita skutočná, a že oficiálna pluralita členov OV je dostatočná. Ak je však konečným vlastníkom všetkých spoločností a plavidiel pôsobiacich v rámci OV len jedna fyzická alebo právnická osoba, fungovanie systému SOT je ohrozené a splnenie požiadavky článku 14 ods. 1 v spojení s článkom 17 nariadenia o SOT nie je možné. Vnútroštátne orgány by preto mali vykonávať kontroly s cieľom overiť nielen totožnosť rôznych právnických či fyzických osôb, ktoré sú členmi OV, ale aj ich konečných vlastníkov alebo fyzických a právnických osôb, ktoré vlastnia podiely členov OV.

- Nedostatok vhodných dôkazov o overovaní demokratického fungovania OV, ako sa vyžaduje v článku 17 písm. d) nariadenia o SOT. Príslušné vnútroštátne orgány musia overovať, či zavedená riadiaca štruktúra umožňuje členom kontrolovať organizáciu a rozhodnutia OV.

- Nedostatočné kontroly pravidiel prijímania nových členov alebo odňatia členstva, ako sa vyžaduje v článku 17 písm. f) nariadenia o SOT.

sa vykonávania kapitoly II „Profesijné organizácie“ nariadenia (EÚ) č. 1379/2013, ktorým sa zriaďuje spoločná organizácia trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry].

- Chýbajúce aktuálne kritériá na posúdenie toho, či je organizácia dostatočne ekonomicky aktívna v danej oblasti [požiadavky v článku 14 ods. 1 písm. b) nariadenia o SOT].

- V niektorých členských štátoch bola plánovaná frekvencia kontrol nedostatočná.

Komisia má v úmysle zopakovať svoje kontroly s cieľom overiť, či si členské štáty plnia povinnosti vykonávať kontroly svojich OV.

b) Ťažkosti s formálnym uznávaním NPO

Pokiaľ ide o osobitný prípad NPO, najmä OV, pilotný projekt realizovaný v roku 2020 poukázal na celý rad výziev a nedostatkov, ktoré vyvolali neistotu, pokiaľ ide o:

- vymedzenie pojmu „nadnárodný“, ktoré nie je uvedené v nariadení o SOT, a
- to, ako sa určité požiadavky na uznávanie OV musia uplatňovať na nadnárodné organizácie (napr. kritériá dostatočnej ekonomickej aktivity).

Komisia poskytla členským štátom objasnenie a vysvetlila, že členské štáty sa môžu rozhodnúť prijať osobitné pravidlá alebo vymedzenie pojmov a praktické opatrenia pre nadnárodné organizácie, ak nie sú v rozpore s nariadením o SOT ani právnymi predpismi EÚ vo všeobecnosti.

2.1.4. Rozšírenie pravidiel

V oddiele III nariadenia o SOT sa stanovuje možnosť rozšíriť určité pravidlá OV na výrobcov pôsobiacich v oblasti činnosti príslušnej OV, ktorí nie sú členmi tejto OV. Táto možnosť bola od roku 2013 využitá zriedka – Komisia povolila len dve rozšírenia pravidiel. Zdá sa, že hlavnou prekážkou je obdobie uplatňovania rozšírenia v rozpätí od 60 dní do 12 mesiacov, ktoré nie je dobre prispôsobené volatilite trhu. Flexibilnejší nástroj s možnosťou rozšíriť pravidlo na kratšie obdobie by bol účinnejší. Táto potreba väčšej flexibility je však v rozpore s časovými obmedzeniami, keďže vnútroštátne správne orgány a Komisia musia preskúmať žiadosti z hľadiska požiadaviek stanovených v nariadení o SOT. Hoci je rozšírenie pravidiel potenciálne mocným nástrojom v prospech celého výrobného odvetvia, jeho používanie je obmedzené pre jeho inherentnú zložitosť.

S cieľom uľahčiť uplatňovanie rozšírenia pravidiel Komisia uverejnila usmernenia[21]. V budúcnosti by mohlo byť užitočné poskytnúť podrobnejšie usmernenia k niektorým osobitným aspektom tohto postupu, najmä ku kritériám na preukázanie reprezentatívnosti OV v danej zemepisnej oblasti. V snahe zabezpečiť dodržanie jednomesačnej lehoty na vyhovenie alebo odmietnutie žiadosti o rozšírenie pravidiel Komisia takisto splnomocnila komisára pre námorné záležitosti a rybárstvo na prijímanie rozhodnutí, ktorými sa v mene Komisie povoľuje alebo zamieta rozšírenie pravidiel.

[21] SWD(2016) 113 final z 1. apríla 2016, pracovný dokument útvarov Komisie, *Guidance document on the implementation of Chapter II "Professional Organisations" of Regulation (EU) No 1379/2013 establishing a common organisation of the markets in fishery and aquaculture products* [Usmerňovací dokument týkajúci sa vykonávania kapitoly II „Profesijné organizácie“ nariadenia (EÚ) č. 1379/2013, ktorým sa zriaďuje spoločná organizácia trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry].

2.1.5. Plány produkcie a uvádzania na trh

Nadobudnutím účinnosti revidovaného nariadenia o SOT sa zmenil kontext, v ktorom pôsobia OV – intervenčné mechanizmy boli zrušené (s výnimkou pomoci na uskladnenie, pozri ďalej) a podpora sa presunula na trhovo orientovaný nástroj – PPU.

PPU sa vyžadujú vo všetkých OV. Sú základnými nástrojmi revidovanej SOT na posilnenie podpory rybárov a chovateľov rýb pri uplatňovaní udržateľného a kolektívneho riadenia ich činností a pri efektívnejšej distribúcii ich produktov, plnení požiadaviek trhu (z hľadiska množstva a kvality) a využívaní trhových príležitostí. OV môžu pri vykonávaní svojich PPU zaviesť širokú škálu opatrení na dosiahnutie cieľov SOT a SRP vrátane riadenia rybolovných možností (kvót).

OV a členské štáty vo všeobecnosti uznávajú PPU ako inovatívne, účinné a flexibilné nástroje. V prvých rokoch vykonávania po nadobudnutí účinnosti reformovanej SOT sa vyskytli určité ťažkosti v súvislosti s financovaním a obsahom plánov[22]. Keďže prijatie ENRF sa oneskorilo o niekoľko mesiacov, mnohé OV nemali jasnú predstavu o finančnej podpore, ktorú mohli očakávať, čo oddialilo prvé PPU alebo znížilo ich úroveň ambícií.

Povaha opatrení, ktoré možno prijímať, a najmä ich oprávnenosť na verejnú finančnú podporu, bola takisto prvkom neistoty pre vnútroštátne správne orgány a OV. Nielen preto, že tento nástroj bol novinkou, ale aj preto, že sa ním zaviedla odlišná logika, pokiaľ ide o oprávnenosť opatrení, ktoré možno prijímať – ich oprávnenosť závisí od ich určenia, a nie od ich povahy, čiže akékoľvek výdavky sú potenciálne oprávnené, pokiaľ pomáhajú dosiahnuť ciele OV. Vďaka častým interakciám s vnútroštátnymi správnymi orgánmi, OV a so zástupcami odvetvia[23] bolo možné postupne zlepšiť celý proces, ktorý sa v súčasnosti považuje za uspokojivý a prináša výsledky. Podľa článku 66 nariadenia o ENRF[24] bola finančná podpora PPU povinná. Hoci táto povinnosť nebola prenesená do nariadenia o ENRAF[25], všetky dotknuté členské štáty vyjadrili ochotu pokračovať v poskytovaní finančnej podpory PPU svojich OV alebo ju posilniť. Treba však zdôrazniť, že úroveň podpory sa môže v jednotlivých členských štátoch výrazne líšiť, čo vedie k problémom z hľadiska rovnakých podmienok pre OV, ktoré musia dodržiavať tie isté pravidlá. Komisia bude pokračovať vo svojej práci na zvyšovaní povedomia o mnohých dôvodoch, pre ktoré je riadne financovanie dôležité v záujme zníženia nerovností. Rozdiely v prístupoch a zaobchádzaní sú však neoddeliteľne spojené so systémom, ktorý je koncipovaný tak, aby spĺňal osobitné potreby a požiadavky na národnej a regionálnej úrovni.

Zároveň sa ukázalo, že PPU sú účinnými nástrojmi na prideľovanie a riadenie kvót medzi členmi OV. PPU musia okrem iného obsahovať program produkcie a musia v nich byť uvedené opatrenia, ktoré má prijať OV na zabezpečenie udržateľných rybolovných činností

---

22 Komisia vykonala priebežné posúdenie počiatočných ťažkostí, ktoré sa vyskytli.

23 Poradná rada pre trhy vydala usmernenia pre OV a vnútroštátne správne orgány týkajúce sa obsahu a vykonávania PPU.

24 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 z 15. mája 2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1255/2011 (Ú. v. EÚ L 149, 20.5.2014, s. 1).

25 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1139 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/1004 (Ú. v. EÚ L 247, 13.7.2021, s. 1).

svojich členov. OV teda môžu rozhodnúť o množstvách, ktoré sa majú prideliť, a o najvhodnejšom čase na rybolovné činnosti. Napríklad vyhradením určitých množstiev homára štíhleho na koniec roka sa pomáha zabrániť príliš skorému vyčerpaniu populácií a dotknutí členovia môžu vďaka tomu účtovať vyššie ceny počas koncoročnej sezóny.

Obsah PPU a monitorovanie ich vykonávania je proces, ktorý prebieha medzi OV a ich príslušnými orgánmi. Napriek tomu existuje jasná konvergencia, pokiaľ ide o dobrý stav populácií (80 % druhov, na ktoré sa vzťahujú kvóty spravované OV), a to najmä v Severnom mori a severovýchodnom Atlantiku, a uspokojivú hospodársku výkonnosť flotily prinajmenšom do nedávnej krízy, ktorá zasiahla toto odvetvie (COVID-19 a ruská invázia na Ukrajinu). To dokazuje, že kolektívne riadenie kvót organizáciami výrobcov je najúčinnejším systémom riadenia spoločného fondu zdrojov. Podobne zakaždým, keď toto odvetvie zasiahol vonkajší otras, PPU umožnili OV rýchlo prispôsobiť činnosti svojich členov a marketingové stratégie náhlemu vývoju na trhu, čím sa výrazne zvýšila odolnosť odvetvia.

2.1.6. Stabilizácia trhov

Za určitých okolností šesť trhových intervenčných mechanizmov, ktoré existovali do roku 2013, viedlo k zničeniu alebo stiahnutiu produktov z ľudskej spotreby. Preto sa stali politicky neprijateľnými a ekonomicky suboptimálnymi. Revidovaná SOT obmedzila tieto trhové intervenčné mechanizmy na jediný mechanizmus uskladnenia, ktorý bol k dispozícii počas piatich rokov (2014 – 2018). Tento dočasný mechanizmus umožnil OV prispôsobiť sa a postupne prejsť na PPU. Použil sa len okrajovo, čo potvrdzuje, že OV sa dokázali rýchlo prispôsobiť novým trhovým nástrojom.

Kríza COVID-19 viedla k náhlemu zatvoreniu väčšiny odbytísk pre čerstvé PRA. Preto bolo vhodné obnoviť možnosť využitia mechanizmu na pomoc s uskladnením a rozšíriť ho tak, aby sa vzťahoval aj na OV v odvetví akvakultúry[26] (pôvodne bol vyhradený pre OV v odvetví rybolovu). Mechanizmus bol opäť sprístupnený 1. februára 2020 a 31. decembra 2020 sa skončil v rovnakom čase ako iné opatrenia v reakcii na krízu COVID-19.

Hoci OV zabezpečujú efektívne plánovanie činností, v prípade určitých druhov by mechanizmus uskladnenia bol aj naďalej relevantným nástrojom. Vždy sa však malo zato, že trvalé obnovenie tohto mechanizmu by odrádzalo od zachovania prísneho strategického plánovania prostredníctvom PPU.

2.2. Obchodné normy

Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP a stanovovanie a plnenie obchodných noriem

Kapitola III nariadenia o SOT sa vzťahuje na spoločné obchodné normy pre PRA. PRA, na ktoré sa vzťahuje rámec obchodných noriem a ktoré sú určené na ľudskú spotrebu, musia spĺňať tieto normy.

[26] Zoznam oprávnených druhov uvedených v nariadení o SOT bol upravený tak, aby sa v ňom zohľadnila táto zmena – k druhom uvedeným v prílohe II k nariadeniu o SOT bola doplnená celá položka 0302 kombinovanej nomenklatúry (t. j. „Ryby, čerstvé alebo chladené, okrem rybieho filé a ostatného rybieho mäsa položky 0304“).

Ciele noriem sú opísané v odôvodnení 18 nariadenia o SOT. Obchodné normy by mali konkrétne umožniť, aby bol trh zásobovaný udržateľnými produktmi, a pomôcť plne využiť potenciál vnútorného trhu s PRA. Navyše by mali uľahčiť činnosti uvádzania na trh založené na spravodlivej hospodárskej súťaži, a tak prispieť k zvýšeniu ziskovosti produkcie.

Obchodné normy začlenené do nariadenia o SOT z roku 2013 boli pôvodne prijaté v 80. a 90. rokoch 20. storočia[27]. Špecifikujú sa v nich harmonizované vlastnosti konzervovaných tuniakov/konzervovaných malých makrel a konzervovaných sardiniek a harmonizovaný rámec triedenia čerstvých a chladených produktov rybolovu vrátane minimálnych požiadaviek na čerstvosť a veľkosť. Normy sa vzťahujú na produkty z EÚ, ako aj na dovážané produkty.

V roku 2019 Komisia vykonala osobitné hodnotenie uplatňovania noriem[28] s cieľom posúdiť, či existujúce normy naďalej plnia svoj účel. Zistilo sa v ňom, že obchodné normy sú vo všeobecnosti relevantné a efektívne a predstavujú pridanú hodnotu v medziach ich súčasného rozsahu a základných kritérií. Boli však identifikované nedostatky v existujúcom rámci, pokiaľ ide o jeho schopnosť dosiahnuť ciele nariadenia o SOT. Konkrétne sa zistilo, že rámec zohráva len obmedzenú úlohu pri zabezpečovaní udržateľnosti produktov uvádzaných na trh v EÚ. V hodnotení a jeho podporných konzultáciách boli identifikované aj príležitosti na zjednodušenie, zefektívnenie a modernizáciu noriem. Hodnotenie napokon poukázalo na pomerne nízku úroveň kontrol zo strany vnútroštátnych orgánov s cieľom zabezpečiť súlad s normami.

Na základe hodnotenia a identifikovaného problému nedostatočného riešenia udržateľnosti Komisia začala revíziu rámca obchodných noriem a v apríli 2020 uverejnila úvodné posúdenie vplyvu[29]. Vzhľadom na hľadisko udržateľnosti bola revízia noriem zahrnutá do akčného plánu stratégie Komisie Z farmy na stôl[30].

Komisia uskutočnila verejnú konzultáciu od novembra 2020 do februára 2021 a výsledky uverejnila na svojom webovom sídle[31]. Súbežne s tým sa viedli cielené konzultácie so zainteresovanými stranami. Konzultáciami sa potvrdili potenciálne prínosy rámca EÚ pre spotrebiteľské informácie o udržateľnosti potravinových výrobkov vrátane produktov rybolovu. Ako bolo oznámené v stratégii Z farmy na stôl, je dôležité pokračovať v práci na iniciatíve udržateľného potravinového systému, ktorú Komisia plánuje navrhnúť v roku 2023 v záujme harmonizovaného prístupu EÚ k udržateľnej výrobe potravín.

---

27 Nariadenie Rady (EHS) č. 2136/89 z 21. júna 1989 stanovujúce spoločné normy na odbyt pre konzervované sardinky, nariadenie Rady (EHS) č. 1536/92 z 9. júna 1992 ustanovujúce spoločné trhové normy pre konzervované tuniaky a malé makrely, nariadenie Rady (ES) č. 2406/96 z 26. novembra 1996 ustanovujúce spoločné normy pre obchodovanie s určitými produktmi rybolovu.

28 SWD(2019) 453 final z 20. decembra 2019, pracovný dokument útvarov Komisie o hodnotení rámca obchodných noriem pre produkty rybolovu a akvakultúry.

29 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12262-Ryby-a-morske-zivocichy-revizia-obchodnych-noriem_sk.

30 *Stratégia Z farmy na stôl* (europa.eu).

31 Ryby a morské živočíchy – revízia obchodných noriem.

2.3. Informácie pre spotrebiteľov

2.3.1. Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP

V záujme úplného dosiahnutia cieľov SOT je nevyhnutné, aby spotrebitelia boli prostredníctvom marketingových a vzdelávacích kampaní informovaní o dôležitosti konzumácie PRA a o širokej palete druhov, ktoré sú k dispozícii, a o význame chápania informácií na označeniach. Okrem toho, aby spotrebitelia mohli robiť informované rozhodnutia, mali by dostávať jasné a ucelené informácie o produktoch predávaných na trhu EÚ. Tie musia byť v súlade s rovnakými pravidlami bez ohľadu na ich pôvod.

Na tento účel je cieľom kapitoly IV nariadenia o SOT („Informácie pre spotrebiteľov“) poskytovať informácie spotrebiteľom prostredníctvom označovania morských plodov ako kľúčového aspektu na podporu udržateľnejších rozhodnutí pri nákupe, a tým prispieť k dosiahnutiu cieľa SRP v oblasti udržateľnosti. Spotrebitelia sú okrem toho dôležitými aktérmi pri riadení udržateľnosti, pretože robia rozhodnutia a majú nákupné preferencie. Na poskytovanie informácií pre spotrebiteľov o všetkých PRA je nutné, aby kľúčové informácie prúdili celým dodávateľským reťazcom. To možno dosiahnuť len prostredníctvom náležitého systému sledovateľnosti pre všetky PRA. Na tento účel Komisia v máji 2018 navrhla[32] posilniť pravidlá sledovateľnosti, ktoré boli zavedené od roku 2009 (stanovené v nariadení o kontrolách EÚ v oblasti rybárstva[33]), aby sa vzťahovali na všetky PRA. Sledovateľnosť a súvisiaca transparentnosť sú potrebné na zaistenie súladu s platnými pravidlami SRP. S pomocou vhodného systému označovania môžu zaručiť, že informácie poskytované spotrebiteľom sú dôveryhodné a spoľahlivé. Sú nevyhnutné aj v boji proti potravinovým podvodom vrátane nesprávneho označovania.

V nariadení o SOT sa stanovujú pravidlá týkajúce sa povinných a dobrovoľných informácií, ktoré sa majú poskytovať v prípade balených a nebalených PRA uvedených v písmenách a), b), c) a e) prílohy I k nemu. Zavádzajú sa v ňom nové a podrobnejšie povinné informácie, napríklad povinnosť podávať správy o rybárskom výstroji a podrobnej oblasti výlovu/chovu alebo o výslovnom zapojení zariadení spoločného stravovania do označovania. V nariadení o SOT sa stanovuje, že zariadenia spoločného stravovania musia mať rovnaký stupeň informovanosti ako koneční spotrebitelia. Zariadenia spoločného stravovania tak dokážu robiť udržateľnejšie rozhodnutia a prispievať k lepšej informovanosti o konzumácii morských plodov mimo domova.

V roku 2016 Komisia spustila informačný systém[34] na uľahčenie prístupu k obchodným názvom druhov vo všetkých členských štátoch a ich porovnávania, pričom zhromaždila všetky obchodné názvy uznané v každom členskom štáte a ďalšie užitočné informácie, ako sú vedecké názvy, spôsoby produkcie a oblasti výlovu. S cieľom uľahčiť pochopenie a vykonávanie pravidiel informovania spotrebiteľov Komisia v roku 2014 uverejnila príručku

---

[32] Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z 30. mája 2018, pokiaľ ide o kontrolu rybolovu [COM(2018) 368 final].

[33] Nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009 z 20. novembra 2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva.

[34] *Obchodné označovanie produktov rybolovu a akvakultúr* (europa.eu).

do vrecka[35] pre zainteresované strany a v roku 2019 aktualizovaný zoznam otázok a odpovedí[36].

Celkovo sa nariadením o SOT, pokiaľ ide o označovanie morských plodov, dosiahli dôležité ciele týkajúce sa zlepšenia informovanosti spotrebiteľov. Určité oblasti nesúladu však pretrvávajú, najmä pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti (spracované produkty, kaviár, pripravené bezstavovce), informácie o pôvode, informácie, ktoré sú relevantné z hľadiska udržateľnosti produktu, a dobrovoľné informácie.

2.3.2. Povinné informácie

V článku 35 nariadenia o SOT sa stanovuje, že označenia alebo etikety na PRA uvedených v písmenách a), b), c) a e) prílohy I k nemu, ktoré sa uvádzajú na trh v EÚ, musia obsahovať tieto informácie:

- obchodný a vedecký názov druhu,
- spôsob produkcie,
- oblasť, v ktorej bol produkt ulovený alebo odchovaný, a kategória rybárskeho výstroja použitého pri rybolove na ulovenie produktov,
- či bol produkt rozmrazený a
- prípadne dátum minimálnej trvanlivosti[37].

Ako vyplýva z osobitného prieskumu Eurobarometra o spotrebiteľských návykoch v EÚ v súvislosti s PRA z roku 2021, povinnými informáciami, ktoré spotrebitelia považujú za najhodnotnejšie, je dátum spotreby alebo minimálnej trvanlivosti (69 %); názov produktu a druh (57 %) a či ide o voľne žijúci alebo odchovaný produkt (54 %). Len 24 % označilo použitý rybársky výstroj ako informáciu, ktorá by sa mala uvádzať.

Z cielenej konzultácie o vykonávaní nariadenia o SOT[38] vyplynulo, že povinné požiadavky na informácie pre spotrebiteľov sú vysoko cenené ako vynikajúce opatrenie v prospech zainteresovaných strán a spotrebiteľov v EÚ.

Napriek tomu treba zvážiť niektoré body. Po prvé mnohé zainteresované strany žiadali, aby sa do rozsahu pôsobnosti článku 35 nariadenia o SOT zahrnuli spracované PRA (ktoré predstavujú viac ako 22 % spotreby v EÚ). Podľa nich neexistuje dôvod na oslobodenie spracovaných produktov od požiadaviek na informácie, ktoré sú dôležité pre spotrebiteľov a zohrávajú významnú úlohu pri posudzovaní udržateľnosti produktov. Okrem toho podľa mnohých zainteresovaných strán niektoré nezrovnalosti (napr. produkty identifikované číselným znakom KN[39], a nie ich transformáciou, ktorou prešli: kaviár, bezstavovce) majú negatívny vplyv na dosiahnutie cieľov sledovateľnosti a udržateľnosti. Po druhé väčšina respondentov v rámci konzultácie uviedla nedostatočné vykonávanie povinných požiadaviek na informácie pre spotrebiteľov. Vykonávanie naprieč EÚ sa považuje za nerovnomerné, čo je

---

35 *Príručka do vrecka o nových etiketách EÚ na produktoch rybolovu a akvakultúry určených spotrebiteľom*.

36 *FAPs Consumer information* (Informácie o PRA pre spotrebiteľov), 2019.

37 Dátum minimálnej trvanlivosti zodpovedá dátumom „minimálna trvanlivosť do“ alebo „minimálna trvanlivosť do konca“ uvedeným v prílohe X k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom.

38 Pozri prílohu 2.

39 Kombinovaná nomenklatúra.

obzvlášť významné v niektorých segmentoch, ako sú napríklad obchodníci s rybami a zariadenia spoločného stravovania. Niektoré mimovládne organizácie a rybári zdôraznili, že vnútroštátne kontroly nie sú dostatočné na zabezpečenie riadneho presadzovania. Nakoniec odborníci pracujúci vo Vedeckom, technickom a hospodárskom výbore pre rybárstvo (STECF) poukázali na to, že informácie pre spotrebiteľov podľa nariadenia o SOT by sa mali posilniť v záujme umožnenia dôkladného posúdenia udržateľnosti produktov. Ide najmä o podrobnejšie informácie o rybolovnej oblasti a rybárskom výstroji v prípade produktov rybolovu, keďže aktuálne kategórie sa zdajú nedostatočné, a o systéme produkcie v prípade produktov akvakultúry[40].

Na účely článku 37 nariadenia o SOT poskytuje informačný systém Komisie o obchodných názvoch[41] webový a reaktívny prístup k vyhľadávateľným informáciám o PRA vo všetkých 24 úradných jazykoch EÚ, a to najmä na základe vzťahu medzi obchodnými a vedeckými názvami, ako ich uvádzajú členské štáty vo svojich vnútroštátnych zoznamoch. Táto služba je naďalej aktívna a pravidelne sa aktualizuje.

Uvedenie oblasti výlovu alebo produkcie v súlade s článkom 38 nariadenia o SOT vyvoláva diskusie, najmä ak je doplnené dodatočnými dobrovoľnými informáciami o pôvode. V roku 2019 dala Komisia vypracovať behaviorálnu štúdiu[42] s cieľom lepšie pochopiť, do akej miery tvrdenia o pôvode týkajúce sa PRA uspokojujú potreby spotrebiteľov. Zistili sa v nej isté nedostatky (nedostatočná konzistentnosť, nepodstatné alebo nejasné informácie atď.), ktoré spôsobujú, že dobrovoľné tvrdenia o pôvode sú skôr mätúce.

2.3.3. Predkladanie správ o environmentálnej značke

V článku 36 nariadenia o SOT sa požadovalo, aby Komisia predložila Európskemu parlamentu a Rade správu o možnostiach systému environmentálnej značky pre PRA v rámci celej EÚ. Komisia správu prijala v máji 2016.

V správe sa identifikovalo niekoľko problémov spojených s environmentálnymi značkami. Po prvé na to, aby bola environmentálna značka dôveryhodná, musí existovať spoľahlivý proces certifikácie. Po druhé vnímané rozsiahle vydávanie environmentálnych značiek a súbežné používanie iných komunikačných nástrojov môže miasť spotrebiteľov. A napokon náklady spojené s certifikáciou môžu byť pre výrobcov značné, kým predaj produktov s environmentálnou značkou môže vytvoriť nové trhy pre produkty.

Na základe toho sa v správe Komisie stanovujú dve možnosti potenciálnych politických opatrení:

- vytvorenie samostatného celoúnijného systému environmentálnej značky pre PRA alebo

[40] *STECF report on criteria and indicators to incorporate sustainability aspects for seafood products* (Správa výboru STECF o kritériách a ukazovateľoch na začlenenie aspektov udržateľnosti v prípade produktov z morských plodov) (STECF-20-05).

[41] *Obchodné označovanie produktov rybolovu a akvakultúr* (europa.eu).

[42] *Behavioural Study on origin claims on fishery and aquaculture products* (Behaviorálna štúdia o tvrdeniach o pôvode na produktoch rybolovu a akvakultúry).

- stanovenie minimálnych požiadaviek na súkromné environmentálne značky, pokiaľ ide o kritériá udržateľnosti a príslušný certifikačný proces.

V Európskom parlamente a Rade sa názory na uvedenú správu, a konkrétnejšie na uprednostňovaný ďalší postup, líšili. V dôsledku toho spoluzákonodarcovia nakoniec tieto dve možnosti politiky zamietli. Medzitým sa druhou možnosťou všeobecnejšie zaoberal návrh Komisie o posilnení postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie[43].

2.3.4. Ďalšie dobrovoľné informácie

V článku 39 nariadenia o SOT sa stanovuje, že na dobrovoľnom základe možno jasným, jednoznačným a overiteľným spôsobom poskytovať tieto informácie:

- dátum výlovu/vylovenia,
- dátum vylodenia alebo informácie o prístave vylodenia,
- podrobnosti o rybárskom výstroji,
- vlajkový štát plavidla,
- environmentálne informácie,
- informácie o etickej alebo sociálnej stránke,
- metódy a postupy produkcie a
- výživové zloženie (len v prípade nespracovaných jednozložkových potravín[44]).

Tento zoznam je otvorený a výslovne sa v ňom nezakazujú iné možnosti.

Z osobitného prieskumu Eurobarometra o spotrebiteľských návykoch v EÚ v súvislosti s PRA[45] vyplýva, že záujem spotrebiteľov o dobrovoľné informácie sa zameriava na dátum výlovu alebo produkcie (76 % respondentov), čo je ďaleko viac v porovnaní s akýmikoľvek inými informáciami, ako sú environmentálne informácie (44 %), informácie o krajine lode, rybároch alebo chovateľoch (po 33 %) alebo informácie o prístave vylodenia alebo etickej stránke (po 26 %).

Zástupcovia odvetvia sa však domnievajú, že pridanie ďalších dátumov (výlov, vylodenie) môže byť pre spotrebiteľov veľmi mätúce. Okrem toho je kvalita PRA zaručená kritériami čerstvosti, ktoré sa nepovažujú za dôležité v prípade spracovaných produktov. Pri označovaní prístavu vylodenia alebo vlajkového štátu plavidiel existujú obavy z nepochopenia informácií o pôvode.

V návrhu Komisie na smernicu o posilnení postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie prostredníctvom lepšej ochrany pred nekalými praktikami a lepšieho

---

[43] Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia smernice 2005/29/ES a 2011/83/EÚ, pokiaľ ide o posilnenie postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie prostredníctvom lepšej ochrany pred nekalými praktikami a lepšieho informovania [COM(2022) 143 final].

[44] Výživové údaje sú povinné vo všetkých kategóriách iných ako nespracované jednozložkové potraviny od decembra 2016 v súlade s nariadením (EÚ) č. 1169/2011.

[45] *EU Consumer Habits Regarding Fishery and Aquaculture Products* (Spotrebiteľské návyky v EÚ v súvislosti s produktmi rybolovu a akvakultúry), *2021*.

informovania[46] boli navrhnuté nové požiadavky na dobrovoľné poskytovanie tvrdení týkajúcich sa životného prostredia.

2.4. Pravidlá hospodárskej súťaže

Prínos k dosiahnutiu cieľov SRP a vylúčenia z pravidiel hospodárskej súťaže

Podľa článku 41 nariadenia o SOT môžu byť OV vylúčené z uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže, ako sa uvádza v článku 101 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ), aby dosiahli svoje ciele, pod podmienkou, že je to potrebné na dosiahnutie cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ a neukladá sa tým žiadna povinnosť účtovať rovnaké ceny, nevedie to k žiadnej forme rozdelenia trhov v rámci EÚ, nevylučuje sa hospodárska súťaž a neodstraňuje sa hospodárska súťaž vo vzťahu k podstatnému podielu príslušných produktov. Toto vylúčenie je základným nástrojom na umožnenie niektorých postupov pri vykonávaní PPU, ako je regulovanie množstiev uvádzaných na trh členmi s cieľom stabilizovať trhy a ceny, splniť povinnosti týkajúce sa ochrany a zabrániť plytvaniu potravinami.

Toto vylúčenie z pravidiel hospodárskej súťaže môžu uplatňovať len subjekty, ktoré na to majú nárok podľa nariadenia o SOT a ktoré členské štáty uznali podľa článku 6 uvedeného nariadenia. Neuznané kolektívne organizácie výrobcov (napr. družstvá, *cofradías*) ho preto nemôžu využiť. Z kontrol súladu OV vykonaných Komisiou vyplynulo, že činnosti spojené s produkciou, so spracovaním vylodených úlovkov rybárov a s ich uvádzaním na trh niekedy boli riadené neuznanými organizáciami alebo prostredníctvom nich. V týchto prípadoch boli príslušné orgány členských štátov požiadané, aby prijali potrebné opatrenia.

Niektoré organizácie toto obmedzenie neakceptujú a požadujú zmenu nariadenia o SOT, aby takisto získali nárok na vylúčenie z pravidiel hospodárskej súťaže a na prístup k financovaniu. OV však plnia jasne vymedzené úlohy, ktoré sú nápomocné pri vykonávaní SRP. Na tento účel musia dodržiavať prísny a spoločný právny rámec pod dohľadom ich vnútroštátnych orgánov.

2.5. Získavanie informácií o trhoch

V snahe pomôcť zvýšiť transparentnosť a efektívnosť trhov sa v nariadení o SOT stanovuje, že Komisia musí zhromažďovať a spracúvať ekonomické informácie o trhoch s PRA v EÚ a šíriť ich zainteresovaným stranám a širokej verejnosti (článok 42 nariadenia o SOT).

Na tento účel Komisia zriadila Európske stredisko pre monitorovanie trhu s produktmi rybolovu a akvakultúry (EUMOFA[47]). EUMOFA sa rozvíja od roku 2010 v podobe prípravnej akcie. Od apríla 2013 je online dostupné osobitné webové sídlo a databáza, ktoré sú od nadobudnutia účinnosti revidovanej SOT plne funkčné.

[46] Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia smernice 2005/29/ES a 2011/83/EÚ, pokiaľ ide o posilnenie postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie prostredníctvom lepšej ochrany pred nekalými praktikami a lepšieho informovania [COM(2022) 143 final].

[47] www.euomfa.eu.

EUMOFA poskytuje informácie o trhoch prevádzkovateľom v odvetví rybárstva v najširšom zmysle s cieľom lepšie pochopiť trendy na trhoch. Cieľom EUMOFA je aj podpora procesov tvorby verejných politík a ich vykonávania verejnými orgánmi a zainteresovanými stranami. Okrem toho je jeho cieľom slúžiť výskumným orgánom, zainteresovaným stranám a širokej verejnosti zlepšením prístupu k informáciám a údajom o trhoch.

Toto monitorovacie stredisko je mimoriadne dôležité, keďže na úrovni EÚ neexistuje žiadna alternatíva na poskytovanie informácií o zložitom a dynamickom trhu, ktorý sa vyznačuje výraznou závislosťou od dovozu z krajín mimo EÚ (miera sebestačnosti je 38,9 % a len 11 % v prípade piatich najviac konzumovaných druhov[48]) a značným obchodom v rámci EÚ (obchodné toky v rámci EÚ sú väčšie ako dovoz z krajín mimo EÚ). Dodávky PRA na ľudskú spotrebu v EÚ, ktoré zahŕňajú domácu produkciu aj dovoz, dokopy predstavujú takmer 13 miliónov ton ekvivalentu živej hmotnosti. Ľudia v EÚ ročne skonzumujú približne 23 kg PRA na osobu[49].

EUMOFA možno považovať za referenčné stredisko na monitorovanie potravinových komodít. Zároveň je najkomplexnejšou databázou medzinárodných obchodných tokov PRA. Webová platforma poskytuje denné hospodárske údaje o všetkých článkoch hodnotového reťazca. Monitorovacie stredisko je aj odborným centrom, ktoré vykonáva analýzy trhu a vydáva publikácie o viacerých témach, ktoré sú zaujímavé pre zainteresované strany z odvetvia a inštitúcií. Takisto uverejňuje analytické materiály na podporu tvorby politík. Malo kľúčovú úlohu pri informovaní zainteresovaných strán na trhu počas nedávnych kríz (COVID-19 a ruská invázia na Ukrajinu) tým, že zviditeľnilo a objasnilo vývoj na trhu.

Za posledný rok EUMOFA zaznamenalo približne 3 000 návštev[50] svojho webového sídla za mesiac z viac ako 140 krajín. Počet publikácií citujúcich EUMOFA sa zvyšuje a tieto publikácie sú čoraz rozmanitejšie (napr. verejné správy, vedecké a akademické publikácie, špecializovaná tlač). Rozsiahle šírenie odborných znalostí EUMOFA dokazuje, že monitorovacie stredisko je spoľahlivé a veľmi uznávané.

Komisia s cieľom splniť svoju povinnosť poskytovať informácie o trhoch uskutočnila pravidelné prieskumy Eurobarometra o spotrebiteľských návykoch v EÚ v súvislosti s PRA (v rokoch 2017, 2019 a 2021)[51].

3. ZÁVER

Politika spoločného trhu s PRA, ako sa stanovuje v nariadení o SOT, účinne pomáha dosahovať ciele SRP, najmä pokiaľ ide o konkurencieschopnosť, stabilitu trhu, transparentnosť a zabezpečenie rozmanitých dodávok morských plodov spotrebiteľom.

Profesijné organizácie – predovšetkým OV, ktoré sa od začiatku považovali za kľúčových aktérov pri vykonávaní cieľov SOT – sa ukázali byť nápomocné pri zlepšovaní trhových podmienok v záujme dodávok morských plodov, čím sa zvýšili príjmy výrobcov. Pokiaľ ide

[48] Tuniaky, lososy, tresky škvrnité, tresky aljašské a krevety.

[49] Zdroj: EUMOFA, *The EU fish market* (Trh EÚ s rybami), 2022.

[50] Počet jednorazových návštev.

[51] Prieskumy Eurobarometra o spotrebiteľských návykoch v EÚ v súvislosti s produktmi rybolovu a akvakultúry.

o posilnenie postavenia OV v rámci SOT, Komisia vykonala prvé komplexné kolo kontrol podmienok uznávania s cieľom zabezpečiť súlad a prevádzkové kapacity OV. Tieto kontroly sa budú opakovať.

OV a vnútroštátne správne orgány potrebovali niekoľko rokov, aby sa prispôsobili fungovaniu podľa PPU, a to z dôvodu ich inovačného charakteru a toho, že sú povinné. Systém sa v súčasnosti celkovo považuje za plne funkčný a veľmi dôležitý z hľadiska plnenia cieľov SOT, vykonávania SRP v praxi a využívania trhových príležitostí. Napriek tomu však pretrvávajú ťažkosti, najmä pokiaľ ide o rozdielne zaobchádzanie zo strany vnútroštátnych správnych orgánov, či už ide o financovanie, administratívnu podporu alebo oprávnenosť opatrení. Tieto aspekty môžu predstavovať prekážku pre OV, aby v plnej miere splnili svoje poslania, a vyžadujú si nepretržitú pomoc zo strany Komisie. Podpora zriaďovania a financovania NPO sa takisto považuje za aspekt, ktorý treba zlepšiť, čo Komisia už splnila tým, že členským štátom a OV poskytla usmernenia.

SOT zohráva pozitívnu úlohu pri zvyšovaní konkurencieschopnosti poskytovaním spoločného legislatívneho rámca, ktorý sa riadi rovnakými obchodnými normami. Tieto normy však dostatočne nepodporujú udržateľné produkty. Ako bolo oznámené v stratégii Z farmy na stôl, je dôležité pokračovať v práci na iniciatíve udržateľného potravinového systému, ktorú Komisia plánuje navrhnúť v roku 2023 v záujme harmonizovaného prístupu EÚ k udržateľnej výrobe potravín.

Ustanovenia o informáciách pre spotrebiteľov sa vo všeobecnosti považujú za vhodné na daný účel, aj keď niektoré nedostatky, napr. rozdiely v pokrytí a dodržiavaní predpisov v prípade niektorých odbytísk, si budú naďalej vyžadovať určitú pozornosť. Označovanie bude naďalej spornou otázkou v rámci dodávateľského reťazca, keďže názory a priority sa líšia. Na posilnenie postavenia spotrebiteľa, aby si mohol vytvoriť primeranú predstavu o udržateľnosti produktov, by však boli potrebné konkrétnejšie informácie.

Možnosť OV odchýliť sa od pravidiel hospodárskej súťaže za podmienok stanovených v nariadení o SOT sa javí ako nevyhnutná na spojenie ziskovosti s ich povinnosťou dosiahnuť ciele ochrany a riadenia populácií. Schopnosť OV plánovať množstvá uvádzané na trh ich členmi je základným nástrojom na udržanie cien na primeranej úrovni a predchádzanie plytvaniu potravinami.

Zriadením európskeho strediska pre monitorovanie trhu Komisia stanovila normy v oblasti získavania informácií o trhoch. Služby poskytované strediskom EUMOFA slúžili zainteresovaným stranám na mnohé účely. Veľmi sa cenili v čase krízy, počas ktorej monitorovacie stredisko konkrétne pomáhalo pri tvorbe politík a odvetvových stratégiách.

Pri vykonávaní ustanovení SOT sa ukázalo, že medzi orgánmi, sektorom a občianskou spoločnosťou musí existovať dôvera a porozumenie. Boli zavedené pravidelné výmeny, najmä s Poradnou radou pre trhy[52], s cieľom lepšie pochopiť vplyvy určitých udalostí na trh a potreby odvetvia. Tento dialóg by mal pokračovať a mal by sa posilniť v záujme uľahčenia vykonávania SOT.

[52] Úlohy a výsledky poradných rád sú opísané v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k *oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Spoločná rybárska politika v súčasnosti a v budúcnosti: Pakt o rybárstve zameraný na udržateľné, vedecky podložené, inovatívne a inkluzívne riadenie rybárstva* [SWD(2023) 103, oddiel 3.12].

Na záver možno konštatovať, že nariadenie o SOT a spôsob, akým sa vykonáva od jeho reformy, možno celkovo považovať za úspech. SOT prešla z trhovej politiky založenej na intervenciách prevzatej zo spoločnej poľnohospodárskej politiky na dynamickú trhovo orientovanú politiku, ktorej hnacou silou je posilnené postavenie účastníkov trhu. Tento prechod sa ukázal ako dôležitý na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti a ziskovosti tohto odvetvia v rámci dôsledného vykonávania SRP. Oblasti na zlepšenie boli riadne identifikované a Komisia ich bude riešiť úzkou spoluprácou so zainteresovanými stranami a s vnútroštátnymi správnymi orgánmi s cieľom maximalizovať vplyv existujúcich trhových nástrojov, zabezpečiť dodržiavanie predpisov a riešiť nedostatky.

PRÍLOHY

Príloha 1 – Právne základy

Reforma spoločnej organizácie trhov (SOT) znamenala zásadné zjednodušenie právneho rámca.

Do konca roka 2013 sa SOT riadila:

- nariadením Rady (ES) č. 104/2000,
- viac ako 20 vykonávacími nariadeniami Komisie stanovujúcimi podrobné pravidlá a
- viacerými nariadeniami Rady.

V januári 2014 nadobudlo účinnosť nové nariadenie o SOT. Celkovo bolo zrušených 19 nariadení Komisie[53] a v súčasnosti sa SOT riadi týmito aktmi:

- nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1379/2013 o spoločnej organizácii trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry („nariadenie o SOT“),
- vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 1418/2013, ktoré sa týka plánov produkcie a uvádzania na trh,
- vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 1419/2013 o uznávaní organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií,
- odporúčaním Komisie 2014/117/EÚ o vypracovaní a vykonávaní plánov produkcie a uvádzania na trh a
- tromi nariadeniami Rady o obchodných normách (a jedným vykonávacím nariadením Komisie), ktoré zostali v platnosti:
    - nariadením Rady (ES) č. 2406/96 ustanovujúcim spoločné normy pre obchodovanie s určitými produktmi rybolovu,
    - nariadením Komisie (EHS) č. 3703/85 ustanovujúcim podrobné pravidlá uplatňovania spoločných obchodných noriem pre niektoré čerstvé alebo mrazené ryby,
    - nariadením Rady (EHS) č. 1536/92 ustanovujúcim spoločné trhové normy pre konzervované tuniaky a malé makrely a
    - nariadením Rady (EHS) č. 2136/89 stanovujúcim spoločné normy na odbyt pre konzervované sardinky a obchodné opisy pre konzervované sardinky a výrobky typu sardiniek.

Nariadenie o SOT bolo zmenené trikrát; naposledy s cieľom zaviesť krízové opatrenia v reakcii na krízu COVID-19:

- nariadením Rady (EÚ) č. 1385/2013 zo 17. decembra 2013,
- nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/812 z 20. mája 2015 a
- nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/560 z 23. apríla 2020.

[53] Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 1420/2013 zo 17. decembra 2013.

Príloha 2 – Verejná konzultácia

Európska komisia 17. decembra 2021 začala cielenú konzultáciu[54] (s konečným termínom 14. marca 2022) s cieľom zhromaždiť skúsenosti a pripomienky zainteresovaných strán z odvetvia[55] týkajúce sa vykonávania nariadenia o SOT.

- Komisii bolo doručených približne 125 odpovedí na dotazník o SOT.
- Trhové nástroje stanovené v nariadení o SOT sa vo všeobecnosti považovali za relevantné a ukázali sa ako pozitívne, pokiaľ ide o ich schopnosť prispieť k dosiahnutiu cieľov SRP.
- Hlavným úspechom reformovanej trhovej politiky je najmä kľúčová úloha, ktorá bola prenesená na organizácie výrobcov pri kolektívnom riadení činností výrobcov. Plány produkcie a uvádzania na trh organizácií výrobcov sú flexibilné a účinné nástroje na dosiahnutie trhových cieľov SOT. Zainteresované strany zdôraznili, že stále existuje priestor na zlepšenie, napríklad pokiaľ ide o finančnú podporu týchto plánov, ktorá sa môže v jednotlivých krajinách výrazne líšiť, a mechanizmy, ktoré nie sú úplne vhodné pre nadnárodné organizácie.
- Informácie pre spotrebiteľov, najmä označovanie, sa vo všeobecnosti považujú za vhodné na daný účel, hoci v niektorých prípadoch veľké množstvo environmentálnych značiek a príliš špecifické informácie vytvárajú určité obmedzenia čitateľnosti tvrdení.
- Všeobecne sa oceňuje prínos strediska pre monitorovanie trhu (EUMOFA) k zvýšeniu transparentnosti a lepšiemu chápaniu vývoja na trhu.

Komisia ukončila tento konzultačný proces 10. júna 2022 podujatím pre zainteresované strany o fungovaní spoločnej rybárskej politiky (SRP) a spoločnej organizácie trhov v Bruseli (s možnosťou účasti na diaľku).

Na dvoch tematických plenárnych zasadnutiach sa uskutočnili diskusie a interakcie medzi zainteresovanými stranami s krátkymi prezentáciami a panelmi zástupcov zainteresovaných strán. Tematické zasadnutia sa týkali sociálnych, ekonomických a environmentálnych cieľov SRP na jednej strane a inovácií, odolnosti a správy v oblasti rybárstva na strane druhej.

Výsledky tohto konzultačného procesu predstavovali dôležitý zdroj informácií pre správu o fungovaní SOT.

[54] https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/TargetedConsultation2022ReportCMO.

[55] Všetky zainteresované strany z odvetvia boli vyzvané, aby odpovedali na dotazník a zúčastnili sa na podujatí pre zainteresované strany: odvetvie rybolovu a akvakultúry, mimovládne organizácie a akademickí, vedeckí, sociálni a ekonomickí partneri.